

**Střední škola technická a zemědělská Mohelnice,
789 85 Mohelnice, 1. máje 2**

**Preventivní program školy
na školní rok 2019/2020**

Zpracovala: Ing. Hana Kadlecová Urbánková

Schválil: PhDr. Jiří Ženožička,
ředitel školy

Cíl programu:

Cílem je postupně vytvářet zdravý životní styl dospívající mládeže a vést ji ke kritickému postoji k návykovým látkám a jejich zneužívání. Neméně důležitým cílem je vytváření neformální a všeobecné rezistence proti působení drog a dalších sociálně patologických jevů. Cílem je vytvořit vstřícné a přátelské klima ve škole, ohleduplné a kamarádské vztahy mezi žáky. V případě výskytu šikany je cílem tuto záležitost řešit adekvátně situaci, případně i za spolupráce mimoškolních subjektů.

Obsah programu:

- Vytvářet předpoklady pro uplatňování zdravého životního stylu.
- Začleňovat etickou a právní výchovu do procesu vzdělávání a výchovy.
- Průběžně doškolovat školního metodika prevence a všechny pedagogické i nepedagogické pracovníky v rámci jednotného působení na žáky.
- Zapojovat rodiče působením školního psychologa, školního metodika prevence a ostatních pedagogických i nepedagogických pracovníků do preventivního působení na žáky, hlavní důraz je kladen na spolupráci třídního učitele s rodiči.
- Uplatňovat přiměřené represivní postupy a nástroje při prosazování zdravého životního stylu žáků v případech, kdy ostatní nerepresivní postupy selžou.

Zařazení programu:

- Uplatnit preventivní program v rámci výuky diferencovaně podle věku /ročníků/ a stupně vzdělávání /učební obory tříleté, maturitní obor čtyřletý/.
- Uplatnit preventivní program v rámci dozoru nad žáky – spolupráce se školním psychologem při neformálních besedách.
- Uplatnit prvky preventivního programu v rámci mimoškolních akcí, při sportovních akcích /např. lyžařské kurzy, turistika, sportovní dny/ a při výukových exkurzích.

Charakteristika školského zařízení:

Střední škola technická a zemědělská Mohelnice poskytuje vzdělání v tříletých učebních oborech se zaměřením na strojírenství, elektrotechniku, zemědělské obory a ve studijním čtyřletém oboru s maturitou Mechanik seřizovač.

Vzhledem k širokému spektru poskytovaného vzdělání a obecně různým studijním předpokladům žáků je samozřejmě nutný individuální přístup nejen v rámci jednotlivých oborů, ale i v rámci ročníků a jednotlivých tříd.

Obecně se jako problematictější v oblasti chování jeví žáci z učebních oborů strojírenských /obráběči kovů, nástrojářů/ a zemědělských /opravář zemědělských strojů/ - a to především v jejich prvních ročnících, kde je výuka z hlediska pedagogické dovednosti vyučujících velmi náročná. Pedagogové se zde setkávají s žáky, v jejichž chování je mnoho problematických aspektů. Z tohoto důvodu je výukové a výchovné působení na tyto žáky značně nesnadné. Studijní návyky žáků jsou minimální a přechod z tzv. „nedotknutelné“ povinné školní docházky do vyššího stupně vzdělávání je doprovázen řadou konfliktů.

Ve školním roce 2019/2020 nastoupilo do prvních ročníků učebních oborů 55 žáků, do prvního ročníku čtyřletého maturitního oboru 9 žáků. Celkem ke studiu v tomto školním roce nastoupilo do výuky 254 žáků.

Oblasti programu:

1. Všeobecné pokyny
2. Zaměření na pedagogické a nepedagogické pracovníky, další sebevzdělávání
3. Aktivity pro žáky
4. Metodické pomůcky, informace, kontakty, postupy
5. Informace a aktivity pro rodiče
6. Spolupráce, propagace
7. Přílohy

Ad 1)

Všeobecné pokyny:

Prevence prvního stupně (primární prevence) má předcházet vzniku negativního chování, např. kontaktu s toxickou návykovou látkou tak, aby žák tento kontakt zvládl. Žáci musí dostat reálné informace o celé problematice komplexně. Z hlediska výchovného nelze aplikovat pouze zákazy a represie.

Ze statistických výzkumů je zřejmé, že velmi vysoké procento středoškolské mládeže v prvních ročnících /a u učebních oborů především - uvádí se cca 90% respondentů/ již měli aktivní kontakt s drogou /především marihuana/ a téměř 100% s ostatními škodlivými látkami /cigarety, alkohol, houby lysohlávky obsahující psylocibin, čichání propanových a butanových plynů, toluen ve formě součásti lepidel, aceton atd./ Proto je nutné být na tuto skutečnost připraveni a působení směřovat cestou pedagogů, rodičů i nepedagogických pracovníků. Pro lepší orientaci je dále uvedeno rozdělení drog a rizika jejich užívání:

Drogy a jejich rozdělení

I. Tvrdé a měkké drogy

Asi nejnámější dělení na drogy tvrdé a měkké se vztahuje k riziku, které se pojí s jejich užíváním. Někdy se také mluví o drogách s akceptovatelným rizikem a drogách, u kterých je riziko spojené s jejich užíváním příliš velké, tedy neakceptovatelné. Zjednodušeně lze říci, že čím je droga „tvrdší“, tím větší poškození je schopna vyvolat.

Nejvážnější a nejčastěji popisované je poškození v oblasti zdravotní - míněno je tělesné i duševní zdraví. Některé drogy jsou velmi rizikové již při jednorázovém užití. Jako příklad je možné jmenovat LSD nebo psylocibin (lysohlávky), u kterých i jednorázové užití může vyvolat vážnou duševní poruchu. To se naštěstí děje jen výjimečně. U heroinu, morfinu, durmanu, toluenu a některých dalších látek může snadno dojít k smrtelnému předávkování již při prvním užití drogy. Na předávkování v případě prvouživatelů se podílí jejich nezkušenost a špatný odhad dávky, kterou mohou užít. Tímto rizikem je zatížen i alkohol, i když pravděpodobnost je mnohem menší, protože vysoká dávka alkoholu vyvolá silnou nevolnost a intoxikovaný alkohol vyzvrátí.

U heroinu a ostatních látek ze skupiny opioidů dochází relativně rychle k rozvoji tělesné závislosti (relativně rychle znamená řádově několik měsíců od prvního užití).

U alkoholu je rizikový jeho mechanismus účinku; ten s sebou nese vážné poškození nervového systému, které se naštěstí vyvíjí relativně pomalu. Abstinenci syndrom (nebo lépe syndrom z odnětí) u závislosti na alkoholu může být smrtelný. Alkohol je také nejčastější iniciační droga.

Rizika a škody spojené s užíváním drog je třeba vidět nejen ve zdravotní oblasti, ale i v oblasti sociální. Uživatelé drog totiž velmi často nejsou schopni se vyrovnat se sociálními nároky života a selhávají ve škole, v práci, hrouť se jim rodinné vztahy, ztrácejí přátele ... Nakonec se uzavírají do komunity jedinců, kteří jsou stejně

postižení, a návrat do „normální“ společnosti je velmi obtížný, v některých případech téměř nemožný. Sociální poškození tak uzavírá bludný kruh, ve kterém se uživatel pohybuje; pocit vyděšenosti a odmítavé chování okolí ztěžuje kontakt se zdravotnickými službami, což s sebou nese výraznější zdravotní rizika a škody. Výše uvedený popis se týká dlouhodobých uživatelů, u kterých je možné diagnostikovat alespoň počínající závislost; neplatí tedy pro jednorázové užití nebo krátkodobé experimenty.

V následující tabulce je zachycena míra rizikovosti některých běžně užívaných látek:

Míra rizika	„Tvrдост“	Zástupci
Vysoká	Tvrdé	Toluen Heroin Morfin Durman Crack LSD
Vysoká až střední	Tvrdé	Lysohlávky Kokain Pervitin
Střední	Tvrdé	Alkohol Ecstasy Efedrin Kodein
Relativně malá	Měkké	Marihuana Hašiš Kokový čaj
Prakticky bez rizika	Měkké	Káva Čaj

II. Dělení podle převládajícího účinku:

Drogy se podle převládajícího účinku dělí do několika skupin:

1. Tlumivé (narkotické) látky vyvolávají útlum nervového systému. Menší a středně silné dávky navozují pocit euforie a často mizí nepříjemné emoce, jako je strach a pocit psychického napětí. Pokud je dávka příliš vysoká, může dojít k potlačení aktivity dechového centra a k zástavě dýchání. Nejznámějšími zástupci této skupiny jsou látky odvozené od morfia, tj. opioidy (morfium je hlavní alkaloid opia – zaschlé šťávy z nezralých makovic). Mají silný analgetický (protibolestivý) a euforizující účinek. Do skupiny opioidů patří heroin, metadon, kodein, buprenorfin (Subutex). Druhou velkou skupinou jsou benzodiazepiny – léky, které jsou v lékařství užívány jako léky proti strachu, a léky se sedativním (zklidňujícím) a hypnotickým (spánek navozujícím) účinkem. Nejznámějšími zástupci jsou diazepam (Valium, Seduxen, Apaurin), flunitrazepam (Rohypnol), alprazolam (Neurol, Xanax). Mezi narkotika patří mnohé další látky, např. barbituráty a alkohol.

2. Stimulační látky zvyšují aktivitu duševní i tělesnou. Menší a středně silné dávky vyvolávají pocity síly a energie, intoxikovaný je na první pohled plný energie, neposedí, často je hovorný. Vysoké dávky mohou navodit halucinace a ztrátu kontaktu s realitou (tzv. toxická psychosa), mohou vést také k srdečnímu selhání nebo jiným tělesným komplikacím. Nejznámějšími zástupci jsou pervitin a kokain, do této skupiny patří i některé léky metylfenidát (Ritalin), phenmetrazin, (Fenmetrazin).

3. Halucinogeny, nebo psychedelika mohou vyvolat asi nejvýraznější změnu vnímání reality.

Velmi záleží na okolnostech užití. V přátelském prostředí a v dobrém duševním stavu bývá intoxikace velmi příjemná, pokud je droga užitá za nevhodných okolností, přichází děsivá noční můra (tzv. špatný trip), která může vést k trvalému duševnímu poškození.

Po nižších dávkách dochází k zostřenému vnímání – barvy se jeví obzvlášť krásné a mnohem barevnější, hudba rozeznívá celé tělo, apod. Středně silné dávky mohou vyvolat halucinatorní prožitky, linie předmětů v okolí se mění, neživé předměty ožívají a promlouvají k uživateli naléhavým hlasem. Mnozí mají pocit, že chápou samotnou podstatu bytí. Při vysokých dávkách dochází k úplné ztrátě kontaktu s realitou. Osobnost intoxikovaného se rozkládá. Látky této skupiny můžeme rozdělit na relativně slabé, které je možné považovat za poměrně bezpečné. Pravděpodobnost děsivé intoxikace s dlouhodobými následky je malá. Typickými zástupci jsou kanabinoidy (produkty z konopí – hašiš a marihuana). Látky s razantním efektem mohou i při opatrném dávkování navodit těžkou duševní poruchu – sem patří LSD, psylocibin (lysohlávkový), ibogain. (text byl převzat od MUDr. Jakuba Minaříka)

Účelem této prevence je po seznámení žáků s uvedeným přehledem motivovat rizikové skupiny v naší škole pomocí pedagogů, rodičů, nepedagogických pracovníků i poučených žáků k odklonění se od těchto látek a k jejich odmítání.

Je možnost využít tyto metody:

1. pomáhat dospívající mládeži při hledání sebe samého a při svém zařazení se do společnosti
2. vzory dospělých, spolupráce s rodinou
3. výtvarná a literární činnost, fotografická činnost, nástěnky
4. sportovní aktivity, hudební aktivity
5. dramatická tvořivost
6. filmy a besedy jako zdroj informací k dané problematice
7. relaxační techniky
8. mimoškolní aktivity
9. zapojení studentů do charitativní činnosti

Ad 2):

Zaměření na pedagogické a nepedagogické pracovníky

- Návrh MPP 8,9/2019
- Seznámení ředitele školy s plánem 9/2019
- Seznámení pracovníků školy s plánem 9/2019
- Proškolení nové pracovníky ve smyslu MPP průběžně dle potřeby
- Spolupráce se všemi pracovníky školy průběžně
- Spolupráce se školním psychologem průběžně
- Spolupráce s vyučujícími vybraných předmětů, zadávání aktivit pro žáky průběžně
- Vyhodnocení plnění MPP 8,9/2020

Další sebevzdělávání

- Průběžně sledovat aktuální informace v tisku, v televizi, samostudium literatury
- Účast školního metodika prevence na alespoň jednom vybraném semináři (dle aktuální nabídky během školního roku) vhodném pro prohloubení znalostí z dané oblasti – dle úvahy vedení školy
- Účast školního metodika prevence na seminářích a pracovních setkáních, která organizuje oblastní metodik preventivních aktivit PPP OK v Šumperku

Ad 3)

Aktivity pro žáky – rámcový časový harmonogram:

Celoročně:

- Filmy s následnými besedami z projektu „Řekni drogám NE!“ – pro jednotlivé třídy.
- Turnaje ve sportovních hrách: kopaná, volejbal, florbal, stolní tenis, vybíjená, badminton a zapojení do sportovních soutěží mezi školami, účast žáků na sportovních dnech školy, lyžařském kurzu.
- Zveřejňování významných dnů na nástěnce v mezipatře – např. Světový den proti AIDS, Den bez kouření, apod.
- Zveřejňování fotografií z jednotlivých akcí školy a prací žáků na nástěnce v mezipatře a na internetových stránkách školy.
- Zapojení do akce Recyklohraní – celorepublikový program z oblasti ekologie, třídění odpadu, akce Papír za papír.

- Zapojení žáků školy do celorepublikových charitativních akcí – výběr: Srdíčkové dny.
- Pokračování v charitativní akci Adopce na dálku – děvčátko z Indie.
- Spolupráce se školním psychologem - účast vybraných tříd na aktivitách v rámci primární prevence, organizování preventivně intervenčních programů pro vybrané třídní kolektivy
- Práce školního psychologa s jednotlivci v rámci předcházení školní neúspěšnosti
- Aktivní zapojení žáků při propagaci školy do akcí Den otevřených dveří a regionální výstavy středních škol, přehlídky SŠ.
- Zapojení žáků do aktivní spolupráce při organizaci jednotlivých akcí a života školy prostřednictvím Školního senátu.
- V průběhu školního roku jsou pro žáky pořádány návštěvy veletrhů a výstav dle jejich studijního zaměření – Ampér Brno, MSV Brno, Gaudeamus Brno, Burza práce a vzdělávání Šumperk, Veterán Arena Olomouc..
- V průběhu školního roku jsou pro žáky pořádány exkurze dle jejich studijního zaměření – ZLKL Loštice, Tvarůžkárna Loštice, ZEKOV Loštice, Dřevopar Loštice, Siemens Mohelnice, SEVT Loštice, Nestlé Olomouc, LOGARITNA Moravičany, Rastr Mohelnice, MEZ Mohelnice, Bill s.r.o. Mohelnice, HELLA Mohelnice, Olšanské papírny Lukavice, Pramet Šumperk, armaturka Vranová Lhota, MONTIX Mohelnice, Ritter Zábřeh, vodní elektrárna Háj Třeština, elektrárna Dlouhé Stráně, Rozvodna a distribuce VN Mohelnice, AGROSPOL Velká Bystřice, PANAV Senice na Hané, PALOMO Loštice, Úsovsko a.s..
- V průběhu školního roku se žáci účastní soutěží dle jejich studijního zaměření – Soutěže v programování, Zlaté ručičky, soutěž odborných dovedností, Jezdím bezpečně.

První pololetí školního roku:

- Adaptační den pro první ročníky (ONE 1, OZS 1, MS 1)
- Výukové programy organizace Arpok
- Projekt „Planeta Země 3000“
- Školní a oblastní kolo pišQworky 2019
- Divadelní představení
- Adopce na dálku – příprava a zaslání vánočního dárku
- Vánoční turnaj ve stolním tenise
- Návštěva Muzea v Mohelnici

- Návštěva Betlému v Lošticích
- Návštěva Muzea tvarůžků v Lošticích

Druhé pololetí školního roku:

- Exkurze Technické muzeum Tatra Kopřivnice
- Exkurze Technické muzeum Praha
- Exkurze Technické muzeum Rapotín
- Exkurze Muzeum Mohelnice
- Beseda s pracovníkem Probační a mediační služby/PČR
- Návštěva Městské knihovny v Mohelnici
- Beseda s pracovníkem Úřadu práce
- Exkurze v bance
- Charitativní činnost - Adopce na dálku – vybírání finančních prostředků
- Sportovní dny třídních kolektivů

Dále budou doplněny akce dle průběžné nabídky během školního roku. Naplánované akce budou realizovány s ohledem na možnosti žáků a chod školy.

Ad 4)

Metodické pomůcky, informace, kontakty, postupy

- Knihovna a její postupné doplňování, knižní publikace, časopisy - kabinet výchovného poradce, školního metodika prevence
- Videotéka - kabinet výchovného poradce, školního metodika prevence
- Informační nástěnka - mezipatro (výchovný poradce, školní metodik prevence)
- Konzultační hodiny - nástěnka mezipatro (výchovný poradce), školní metodik prevence dle potřeby, školní psycholog – dle dohody
- Pohovory s žáky - kabinet školního metodika prevence, kabinet výchovného poradce dle potřeby, pracovník školního psychologa dle potřeby
- Schránka důvěry - umístěná v prvním mezipatře a internetová (školní metodik prevence)
- Informace o spolupracujících institucích - výchovný poradce, školní metodik prevence

Ad 5) Informace pro rodiče:

Protidrogová prevence zejména v rodině

Drogu ne - Tato věta je velice stručná, často opakovaná našim dětem vyjadřuje daleko složitější problém, který se v posledním desetiletí u nás objevil. Za tyto roky přibylo několik tisíc mladých lidí závislých na drogách a naštěstí i další, kterým se podařilo s drogou skoncovat.

I letos přibyli mladí lidé závislí na drogách, naše děti, příbuzní, partneři a přátelé. Postihlo nás něco, o čem se nám nezdálo ani v nejhorších snech. Dopadla na nás droga. Řešení je složité, bolestné a nekonečně vzdálené.

Rady pro rodiče, jak předejít drogovým problémům:

Nelze získat stoprocentní jistotu, že se s drogami v rodině nesetkáme. Stejně tak se mohou objevit mezi dětmi ve škole, v místech trávení volného času (zvláště rizikové) a podobně. Drogy a problémy s nimi spojené jsou – bohužel – jednou ze součástí dnešního života, a tento fakt nelze jakýmkoliv zásahem změnit. Není nutné ale propadat panice. To, že se drogy vyskytují v našem okolí, ještě neznámá, že zasáhnou zrovna nás. Drogy nejsou nic tajemného, nemají nad námi žádnou moc - dokud sami nechceme. Existuje řada opatření, kterými lze účinně riziko drogových potíží omezit. Zde jsou některá z nich:

1. MLUVTE S DĚTMI O DROGÁCH

Vysvětlete jim, o co jde, drogy nejsou žádné tajemství. Názorný příklad je vždy alkohol a jeho účinky – ten je v mnoha případech nedaleko. Mluvte o drogách stejně jako o dalších nepříjemnostech v životě, které tu jsou, a je jim možno se vyhnout. Mluvte vždy způsobem přiměřeným věku. Přesvědčte se, že dítě skutečně rozumí použitým výrazům a názvům.

2. POMOZTE SVÉMU DÍTĚTI NALÉZT A UDRŽET SEBEDŮVĚRU

Právě nedostatek v sebehodnocení, pocity nedostatečnosti a „komplexy“ mohou přiblížit vaše dítě k drogám. Nebojte se vyjádřit své pozitivní hodnocení – v odůvodněných případech. Nebojte se pochválit.

3. POMOZTE SVÉMU DÍTĚTI VYTVOŘIT SI PEVNÝ HODNOTOVÝ SYSTÉM

Schopnost rozlišit mezi dobrým a špatným významně ovlivňuje rozhodování. K pozitivním i negativním hodnotám by mělo dítě dojít samo. Rodiče by měli vést a ukazovat směr ne mentorovat.

4. BUĎTE POZITIVNÍM PŘÍKLADEM

Lehko řečeno – těžko provedeno. Přesto se ale pokuste. Alkohol je také droga (i když legální) a vztah k němu je v rodině významným ukazatelem. Zde se velmi dobře demonstrují rozdíly mezi vhodným a nevhodným, mezi kontrolou a její ztrátou).

5. POMOZTE DÍTĚTI ZVLÁDAT NEGATIVNÍ TLAKY ZE STRANY VRSTEVNÍKŮ

Podporujte jeho individualitu. Vysvětlete mu, že nemusí být stejný jako ostatní. Být jedinečný a jiný je to, co se hodnotí.

6. PODPORUJTE VŠECHNY POZITIVNÍ AKTIVITY SVÉHO DÍTĚTE

Způsob trávení volného času je jedním z významných faktorů ovlivňujících možný vznik drogových problémů. Nejen podporujte – ale aktivně vyhledávejte zájmy a vlohy svého dítěte. Investovaný čas i peníze jsou vkladem, který se vyplatí.

7. NEBOJTE SE PŘIZNAT SI NEVĚDOMOST

Drogy jsou téma, která se týká celé společnosti. Mnozí se k této problematice vyjadřují (dokonce o ní i rozhodují), aniž si dají práci získat informace o realitě. Zprávy z masmédií jsou často vědomě či nevědomě zkreslené. Orientujte se na instituce, které s drogovou problematikou skutečně pracují, mají zkušenosti a důvěru klientů – ať již postižených, či jejich rodičů. NEBOJTE se ptát. Profesionální instituce jsou zde právě proto, aby vám odpovídaly.

Jak odhalit braní drog:

To, že dítě bere drogy, nemusí být, alespoň zpočátku, vůbec nápadné. Přesto existují signály, které napovídají, že něco nemusí být v pořádku. Důvody potíží mohou být i jiné. Nemusí jít zrovna o drogy. Přesto je dobré o těchto věcech vědět. Zde jsou některé z příznaků, kterých bychom si měli všimnout.

1. ZMĚNA CHOVÁNÍ

Nápadné by měly být ničím neodůvodněné stavy neobvyklé veselosti či aktivity. Na pováženou je náhle vzniklá noční nespavost spojená s různým často dosti nesmyslným kutěním a podobným konáním. Stejně tak jsou nápadné stavy skleslosti, únavy a opakující se depresivní rozklady. Nelze ovšem vyloučit, že podobné chování může být jen projevem onemocnění.

2. SLABOST, SPANÍ PŘES DEN

Celkově klesající výkonnost, zhoršená koncentrace a hlavně náhle vzniklé spaní přes den jsou možnými příznaky braní drog. Nápadné jsou tyto příznaky zejména v kombinaci s celkovou změnou životního stylu, která nastala v poslední době.

3. ZTRÁTA CHUTI K JÍDLU, HUBNUTÍ

Jeden z velmi nápadných příznaků braní tzv. stimulačních drog (u nás hlavně pervitin neboli „piko“). Tyto látky mají jeden z vedlejších účinků právě potlačení chuti k jídlu – hubnutí je zde přirozeným důsledkem. Pozor! To že tyto příznaky nejsou přítomny, nemusí ještě znamenat, že o drogy nejde. Hubnutí je totiž charakteristické, alespoň z počátku, POUZE pro pervitin. Opiáty či halucinogenní drogy se takto projevovat nemusí.

4. KOŽNÍ DEFEKTY

Další z mozaiky příznaků, které mohou složit dohromady obraz braní pervitinu, resp. Již vznikající drogové závislosti. Jedná se o stopy po škrábnutích a jiných drobných sebepoškozeních, zejména na obličeji a hřbetech rukou.

5. MIZENÍ PENĚZ

Zpočátku přehlížené mizení malých finančních částek, rodinné finanční „podvůdky“ se postupně mění ve stále zoufalejší snahu dítěte sehnat dostatek peněz na drogy a následují již odhalené krádeže peněz či jiných cenných věcí. Předchází často prodej všeho cenného, co bylo ve vlastnictví dítěte, včetně milovaného oblečení. Příznak charakteristický pro prohlubující se závislost na heroinu.

6. NÁLEZ STRÍKAČEK, JEHEL A DROG

Zde je již situace jasná. Přesto se poměrně často stává, že rodiče v této situaci rádi uvěří vysvětlení, že „nádobíčko“ je někoho cizího, jen v úschově a podobně. Toto vysvětlení je sice možné, ale vysoce nepravděpodobné.

7. STOPY PO INJEKČNÍM VPICHU NA KONČETINÁCH

Zde není již o čem diskutovat.

Známky ovlivnění drogou

- **při intoxikaci konopím**- zarudlé spojivky, dítě mluví hlasitě, nepřiměřeně se směje, přítomen bývá i typický zápach připomínající bramborovou nať, závratě, poruchy rovnováhy, později typické poruchy paměti.

- **intoxikace pervitinem** - nadměrná a bezúčelná aktivita, zornice jsou rozšířené, pocity pronásledování, hovornost, nespavost, nechutenství, po odeznění účinků dlouhý, i vícedenní spánek, jako projev spánkového dluhu a vyčerpání, deprese.

- **intoxikace halucinogeny** – poruchy vnímání, halucinace, iluze podivné a nesmyslné chování, zmatenost, pohrouženost do vnitřního světa, po odeznění účinků mohou přetrvávat duševní potíže, např. deprese.

- **intoxikace heroinem** – dítě je utlumené, spavé, zúžené zornice, dech je pomalý, řeč bývá nesrozumitelná, euforie někdy střídá nezájem a depresi.

- **intoxikace těkavými látkami** – typický zápach příslušné těkavé látky z dechu a z oděvu, např. toluen

Co si počít, když zjistíme, že naše dítě bere drogy:

1. Nepanikařit – je třeba si uvědomit, že braní drog, na které jsme právě přišli – nevzniklo včera či předečím. Dle praktických zkušeností lze říci, že doba neodhaleného drogového experimentování je delší, než rodiče předpokládají. Rok i více trvá často doba, kdy dítě bere drogy a rodina nic netuší. Objevení této skutečnosti je nezřídka projevem narušené kontroly chování dítěte, a tedy důsledkem něčeho závažnějšího než experimentu. Původní dokonalá maskovací opatření jsou dítětem zanedbávána. Důsledkem je pak třeba nález stříkačky a jehly v kapse – což by se ještě před půl rokem nestalo. Takže zachovat klid. Je nutné si uvědomit, že situaci nelze vyřešit za den, týden, ale vysoce pravděpodobně ani za měsíc. Budou nutná dlouhotrvající opatření. Je možno (je nutné) vše předem promyslet a připravit.

2. Sehnat si všechny dostupné informace – mám na mysli odbornou literaturu, zkušenosti okolí – ale hlavně kontaktovat zařízení, které s drogovým problémem profesionálně pracuje. Konzultace je většinou možná i telefonicky a anonymně. Nelze čekat jasnozřivost či jednoduchá řešení, ale lze očekávat praktickou zkušenost. Ta je pak u skutečně profesionální instituce zdrojem návrhu možných postupů.

3. Být důsledný – pokud se rozhodnete k nějakému postupu, ať již na základě vlastního rozhodnutí, či na základě konzultace, buďte důslední. Rozmyslete se předem, budete-li schopni navrhované postupy dodržet. Nemá smysl si zde nic nalhávat.

Aktivity pro rodiče - na třídních schůzkách

v 1. pololetí:

- Nebezpečí a možnost šikany – seznámit rodiče se způsoby řešení na škole
- Seznámit rodiče s okolnostmi, které se týkají problematiky rodiny ve vztahu k riziku požívání alkoholu nezletilými
- Seznámit rodiče s postoji školy a s kroky, které podniká při řešení negativních jevů – šikana, alkohol
- Rodičům žáků prvních ročníků předat prostřednictvím třídních učitelů informační letáčky, rodičům ostatních ročníků dle aktuální potřeby
- Seznámit rodiče s možnostmi konzultace a odborného poradenství – Školní poradenské pracoviště
- Poradenská činnost

v 2. pololetí:

- Seznámit rodiče s okolnostmi, které se týkají problematiky kyberšikany a ohrožení dětí při používání internetu
- Seznámit rodiče s postupy školy při řešení zneužívání návykových látek – připomenout školní řád
- Připomenout možnost konzultací a poradenské činnosti, spolupráce se školním psychologem

Průběžná práce s rodiči:

- Konzultační a poradenská činnost, individuální pohovory dle okolností a potřeby jednotlivých žáků, spolupráce třídních učitelů, školního metodika prevence, výchovného poradce, školního psychologa a všech vyučujících
- Individuální výchovné programy v rámci řešení rizikového chování žáků (v této oblasti spolupráce s výchovným poradcem a školním psychologem)

Ad 6)

Spolupráce, propagace

Dle potřeby bude škola spolupracovat s těmito subjekty:

- S dětskými, dorostovými a ostatními lékaři dle potřeby
- S pedagogicko psychologickou poradnou OK Šumperk, okresní metodik preventivních aktivit Mgr. Prejdová
- Se střediskem výchovné péče Dobrá Vyhlídka Šumperk, Mgr. Křečková
- S výchovnými poradci a metodiky prevence ostatních škol
- S policií ČR
- Spolupráce s komisemi soc. odboru MěÚ dle příslušnosti žáků, OSPOD
- Spolupráce s DDM Magnet Mohelnice
- Účast na vybraných aktivitách příslušných institucí pracujících v oblasti primární prevence (po dohodě s ředitelstvím školy)
- Spolupráce s kabelovou TV Mohelnice, příspěvky do oblastních periodik

Ad.7)

Přílohy:

Příloha č. 1

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. 21291/2010-28) s přílohami

Příloha č. 2

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Č.j. 21149/2016) s přílohami

Příloha č. 3

Program proti šikanování, krizový plán

Příloha č. 1

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č.j. 21291/2010-28) s přílohami

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Příloha č. 2

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Č.j. 21149/2016) s přílohami

<http://www.msmt.cz/file/38988/>

Příloha č. 3

Program proti šikanování, krizový plán

Program proti šikanování

Šikanováním myslíme:

Posmívání, nadávky, urážky, bití, kopání, vydírání, ničení a manipulace s věcmi postiženého, ponižování apod. – jedná se o opakované konání. Škola musí chránit před násilím. Pedagog je povinen neprodleně zjištěné signály možné šikany řešit a postiženému pomoci.

Náznaky šikany:

- viditelná poranění (modřiny, oděrky apod.)
- žák se stává samotářem, vyhledává blízkost učitele
- poničené učební pomůcky
- zesměšňování ze strany spolužáků, nevhodné poznámky
- plnění nesmyslných úkolů

Plán prevence:

pro rodiče:

- informace na první třídní schůzce, seznámení s příslušným letákem
- informace o dění na webových stránkách školy
- konzultační hodiny u výchovného poradce a metodika prevence

pro učitele:

- sledování situace ve třídě, škole, zmapování klimatu třídy třídním učitelem
- sledovat nástěnku ve sborovně s informacemi
- studovat odbornou literaturu
- zúčastnit se vzdělávacích akcí s touto problematikou
- důsledně při vykonávání dozorů sledovat výkyvy v chování žáků
- úzce spolupracovat s výchovným poradcem, metodikem prevence a školním psychologem
- v rámci třídnických hodin debatovat s žáky o problematice šikanování, projevech – rozebírat aktuální problémy chování

- sledovat problémové žáky ve spolupráci s ostatními vyučujícími, met. prevence a vých. poradcem, v případě potřeby dohodnout pohovor se školním psychologem

pro žáky:

- seznámit se s problematikou šikany na třídnických hodinách
- besedy se žáky k daným problémům
- sportovní akce, školní výlety a exkurze
- spolupracovat se školním parlamentem
- využívat schránku důvěry

Řešení šikany:

Ve škole:

- pohovor učitel – žák
- tým pedagogů a třídní učitel řeší problém s metodikem prevence, výchovným poradcem, s vedením školy, dle potřeby konzultace se školním psychologem
- potrestání viníků dle daných pravidel

Pokud problém přerůstá, využít pomoc těchto institucí:

- pedagogicko-psychologické poradny
- sociálního odboru MěÚ
- policie ČR

Při řešení bude vedení školy spolupracovat se školskou radou, radou rodičů, školním parlamentem.

Budou využívány vhodné besedy a přednášky k dané problematice.

Postup při řešení šikany:

- pohovor s tím, kdo na šikanu upozornil
- zajistit svědky, pohovor s nimi
- ochrana a pomoc oběti
- rozhovor s agresorem

Sankce:

Je-li prokázáno agresivní chování nebo šikana, bude žák potrestán některým z těchto trestů: důtkou třídního učitele, důtkou ředitele školy, sníženým stupněm z chování, podmíněným vyloučením ze studia, vyloučením ze studia.

Krizový plán školy

Pojem šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Zahrnuje jak fyzické útoky, tak i útoky slovní. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. kyberšikana): útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, natáčení žáka, vyvěšování urážlivého materiálu na internetových stránkách apod.

Prevence proti šikanování

V rámci prevence proti šikaně škola usiluje o vytváření bezpečného, spolupracujícího a respektujícího prostředí a za tím účelem:

1. podporuje solidaritu a toleranci,
2. podporuje vědomí sounáležitosti,
3. posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
4. podporuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt,
5. klade důraz na právní odpovědnost jedince a v tomto smyslu posiluje právní vědomí žáků,
6. zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách, podle potřeby při pohybu žáků mimo školu (při školních akcích), a to především v prostorách, kde by mohlo k šikanování docházet,
7. zajišťuje, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování a nepodceňovali zejména počáteční projevy šikanování,
8. zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

Aktivity pedagogických pracovníků

1. vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů (demokratické principy, respekt k identitě a individualitě druhého člověka), vedou žáky příkladem, vysvětlováním, prožitkovou formou),
2. pomáhají rozvíjet kvalitní mezilidské vztahy a pěstovat úctu k životu každého člověka,
3. sledují, vnímají a reflektují atmosféru mezi žáky a v třídních kolektivech,

4. ohlásí nepřímé varující signály (žák před vyučováním postává před dveřmi třídy, je osamocen, při hodině je zdrojem posměchu, nemá kamarády, je nešťastný) školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci školy,
5. třídní učitelé i ostatní pedagogové posilují a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
6. seznámí žáky se šikanou jako tématem při hodinách občanské výchovy a s krizovým plánem školy a sankcemi na začátku školního roku
7. mají na zřeteli, že chování pracovníků školy vůči žákům i vůči sobě navzájem ovlivňuje chování žáků samotných,
8. usilují o navození dobré spolupráce mezi žáky, rodiči a pedagogy,
9. zachovávají důvěrnost sdělení,
10. spolupracují s odbornými službami a institucemi.

Z hlediska trestního zákona může šikanování naplnit skutkovou podstatu trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, loupeže, vzbuzení důvodné obavy, poškození cizí věci apod.

Projevy šikanování

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).
- Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Nepřímé varovné znaky šikanování

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.

- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřenin, modřin, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

(Zejména je třeba věnovat pozornost žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!)

Stádia šikanování

1. stadium - zrod ostrakismu:

Mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. druhé stadium - fyzická agrese a přitvrzování manipulace:

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

3. stadium (klíčový moment) - vytvoření jádra:

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

4. Stadium - většina přijímá normy :

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. Stadium - dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty

lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Postupy řešení šikanování - vyšetřování počáteční šikany

(v případě, že se objeví některý z nepřímých signálů šikany - některý z učitelů je svědkem náznaků možné šikany, někdo z žáků upozorní na šikanu , ...)

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.

2. Informace třídnímu učiteli, který kontaktuje rodiče oběti (v případě nezletilého) – rodičům nevoláme v přítomnosti dítěte:

- při rozhovoru s rodiči nemluvit o šikaně, pouze si ověřit signály (změny v chování, poškození věcí, zhoršení prospěchu, vyhýbání se tělocviku – modřiny apod.),

- upozornit, že se o tom dítě nemá dozvědět (aby se to nedoneslo do třídy) a dohodnout způsob spolupráce.

3. Třídní učitel, který není vyšetřovatelem, naváže spolupráci s metodikem prevence, který shromažďuje zjištěné informace. Pokud se situace jeví jako reálné podezření na šikanování, tak metodik prevence předá tyto důvěrné informace výchovnému poradci, který provádí další vyšetřování. Je nezbytné vytvořit tým pedagogů, kteří budou spolupracovat na šetření. Výchovný poradce nadále koordinuje spolupráci tohoto týmu, provádí šetření, shromažďuje další informace.

Nadále jsou realizovány tyto aktivity:

4. Nalezení vhodných svědků.

5. Individuální rozhovory se svědky, je také možná konfrontace svědků (nikoli však konfrontace obětí a agresorů, svědků a agresorů).

6. Zajištění ochrany obětem.

7. Rozhovor s agresory (vždy jako poslední krok), případně konfrontace mezi nimi.

8. Potrestání agresorů - výchovná opatření v souladu se školním řádem – jde o jeho hrubé porušení.

9. Odhalení a rozbor závažnosti šikany (počáteční či pokročilé), v případě potřeby součinnosti školy a odborného pracoviště (např. pedagogicko-psychologická poradna), práce se třídou.

Postupy řešení šikanování - pokročilá šikana s neobvyklou formou (např. skupinové násilí vůči oběti - tzv. třídní lynčování, hrubý fyzický útok)

1. Bezprostřední záchrana oběti - pedagogický pracovník sám zajistí ochranu oběti nebo sežene pomoc (vč. odvedení žáka mimo prostor agrese).

2. Přivolání dalších pedagogických pracovníků, aby zabránili dalšímu násilí, zajistili agresory (zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi) a odvedli oběť do bezpečí.
3. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Nahlášení policii a kontaktování zákonných zástupců žáků.
6. Vlastní vyšetřování.
7. Spolupráce s dalšími institucemi a orgány (např. pedagogicko-psychologická poradna, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policie ČR).
8. Potrestání agresorů - výchovná opatření v souladu se školním řádem – jde o jeho hrubé porušení.

Pro nápravu situace ve skupině pracují pedagogičtí pracovníci dále s celým třídním kolektivem, pomáhají zpracovat traumata těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

Pro oba případy dále platí:

1. Svědky vyslechnout postupně.
2. Při rozhovoru se snažíme navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že spolupráce svědků nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost. Vše si zapisovat,
3. Pokud se svědci rozcházejí ve výpovědi, je možná konfrontace všech svědků,
4. Rozhovor s obětí provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby, bez nátlaku! (Zeptat se, jak se mu daří, co se děje doma..., mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.).
5. Sdělit oběti možnosti řešení a nechat oběť vybrat – metoda usmíření, metoda vnějšího nátlaku.
6. Při rozhovoru s agresory:
  - zahřívací předkolo - sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet,
  - monolog - narušit agresorovi jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví,
  - dialog - klást doplňující otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis
  - tento postup zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy,
  - konfrontace - všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal - začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat,

7. Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

8. Oběti zajistíme bezpečný odchod ze školy (informujeme zákonné zástupce) nebo zajistíme její ochranu!

9. Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování budou vyloučeni ze studia nebo bude případ nahlášen policii). Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude do budoucna přihlédnuto.

10. Vše si nechat podepsat.

Pozn. 1 - METODA USMÍŘENÍ

Provádí se především u počátečních stadiích šikany a vykazuje-li agresor ochotu své chování změnit.

Metodě usmíření předchází

- rozhovor s informátory a oběťmi, nalezení vhodných svědků, rozhovory se svědky

- rozhovor s oběťmi

- rozhovor s agresory (v případě, že se ukáže, že agresor není ochoten ke změně, následuje metoda vnějšího nátlaku)

Společné setkání a hledání nápravy: hovořit se třídou v komunitním kruhu (včetně třídního učitele),

sezení neprotahovat, opakovat asi 1/14 dní, max. 20 min., omluva a usmíření agresora a oběti, předkládání návrhů pro nápravu.

Vhodné otázky pro rozhovor se třídou: Co si myslíte, že není v téhle třídě v pořádku? Co byste mohli udělat, aby se to příště nestalo? Kdo si myslí, že by byl schopen XY bránit? (ochránce dát do roviny ofiциality, má povinnost ubližování ohlásit)

Provést max. 4 sezení, při posledním položit otázku, jestli si myslí, že je problém vyřešen.

Pozn. 2 - METODA VNĚJŠÍHO NÁTLAKU

Provádí se u pokročilejších forem šikany.

1. Vytvořit výchovnou komisi: vyšetřovatel, třídní učitel, ředitel (zástupce), popř. někdo za rodiče (ne od agresora nebo oběti)

2. Před zasedáním nejednat s rodiči agresorů!

3. Celá komise se sejde předem a domluví se, jaké budou asi tresty.

4. Agresori chodí před komisi a znovu vypovídají.

5. Porada komise na trestech. (Trestat intenzivně, ale mít kam stupňovat.)

6. Zavolat agresory a oznámit agresorům tresty.

7. Oznamit potrestání před celou třídou za přítomnosti celé komise! (Agresori si stoupnou u tabule a vyslechnou si rozsudek.) - bez přítomnosti obětí!

8. Následuje komunitní kruh s třídním učitelem a za pomoci metodika prevence nebo výchovného poradce - při prvním sezení bez obětí!

9. Pozvat rodiče agresorů i obětí (ne najednou):

- rodiče oběti informovat, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresori potrestáni,

- rodiče agresorů informovat každého zvlášť. Sdělit jim, jak byli potrestáni jejich děti a upozornit je na to, že je to závislé chování.

Spolupráce s rodiči

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, výchovného poradce – metodika prevence a dalších pedagogických pracovníků, a to jak s rodinou agresora, tak s rodinou oběti.

Dále je třeba:

1. doporučit rodině, aby si všímala možných náznaků šikany a nabídnout rodičům konkrétní způsob spolupráce a pomoci,

2. zachovat taktní přístup a důvěrnost informací,

3. doporučit možnost porady s psychologem,

4. oběti šikany nabídnout terapeutickou péči PPP nebo jiných odborníků - další odborníci: psycholog, psychiatr).

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.

- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.

- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.

- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.

- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).

- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"

- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.

- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.

- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)

- Dítě se vyhýbá docházce do školy, hledá důvody, proč do školy nejít..

- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.

V mimořádných případech (realizuje vedení školy):

1. ředitel školy doporučí rodičům realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu,

2. ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Postup při útoku na učitele - žák se začne chovat agresivně

1. Okamžitě se s ním přestaňte dohadovat a snižte hlas do klidnější polohy, mluvíte spisovně, jasně a snažte se hovor ukončit nějak neutrálně: „Nechme to být, možná jsem to přesně nepochopil.“

2. Je úplně jedno, kdo je v právu - nejdůležitější je, aby se dítě uklidnilo.

3. Je důležitá podpora zbytku třídy, kdyby útočník vytáhl nějakou zbraň, budete jejich pomoc potřebovat - alespoň jeden z nich musí doběhnout pro někoho dospělého.

4. Jestliže se dítě zvedne a začne vám sprostě nadávat uprostřed hodiny:

- jde-li o samotného útočníka, který je rozčilený, platí to stejné co při hrozbě fyzickým útokem,

- některé děti svými vulgarismy nic nemyslí, prostě takhle doma mluví, nechtějí se vás nijak dotknout. Snažte se vysvětlit nevhodnost chování,

- jestliže je útočník chronicky drzý nebo se potřebuje jen nějak vyjádřit, pomáhají dlouhé vážné pohledy, humor je rozhodně vhodnější než hádání se s útočníkem,

- za každou cenu musíte udržet třídu na své straně! Jakmile se zapojí do agrese víc dětí, začíná to být nebezpečné.

5. Pokud cítíte, že třída je na vážkách, budete je muset buď dojmout, anebo zastrašit. V každém případě mezi ně vražte klín! Nesmí být ve svém vzdoru a odporu jednotní. Vždycky jsou mezi nimi ti, kteří se dají zastrašit, i ti, kteří se dají dojmout. Máte-li čím vyhrožovat, zkuste to.

Nemáte-li, budete muset dojímat nebo apelovat na čest, slušnost, spravedlnost. Je jednodušší, když agresora umravní samy děti.

6. Ještě vždycky můžete z rozbouřené třídy odejít, ale berte to jako poslední možnost. Zbabělost vám totiž děti nikdy neodpustí a jako zbabělost to v každém případě vyzní.

7. Tak jak nevhodné chování některých žáků vadí vám, vadí to i mnohým dětem! Soustředte se proto na jejich ochranu, aby je tyto „výstupy“ neotravovali a neohrožovali.

Tento plán vychází z Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT 21149/2016

Vypracovala: Ing. Hana Kadlecová Urbánková, metodik prevence

Schválil: PhDr. Jiří Ženožička, ředitel školy